

رام - ۲۳ اردیبهشت

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

بیست و سوم اردیبهشت

بیست و چهارم اردیبهشت ماه در ایران زمین با دگرگونی‌های نهادی جسته و گریخته‌ای همراه بوده است در دوران مشروطه در همین روز به سال ۱۲۹۰ سردار اشجع به حکومت اصفهان رسید و در ۱۲۹۸ هم سپهدار تنکابنی حاکم گیلان و مازندران شد. تقی‌زاده و علامه قزوینی و گروهی از برجسته‌ترین ادیبان و نخبگان علمی و فرهنگی ایران که در همان حدود در برلین گرد آمده بودند و از قوای متحدین در جنگ جهانی نخست هواداری می‌کردند، انجمنی فرهنگی به نام «صحبت‌های ادبی و علمی» راه انداخته بودند که محمدعلی جمالزاده گزارشی از آن را ثبت کرد و انتشار داد. آخرین نشست ماهانه‌ی این انجمن در بیست و سوم اردیبهشت ماه ۱۲۹۹ در برلین برگزار شد و بعد از آن اعضایش به تدریج به ایران بازگشتند.

در دوران پهلوی دوم این روز با موجی از مبارزه با فساد اداری و رشوه‌گیری همزمان است که پیامد تصویب قانونی بود به نام «از کجا آوردی؟» و اموال دولتمردان را مورد حسابرسی قرار می‌داد. در چنین روزی به سال ۱۳۴۰ چهار تن از امرای ارتش به اتهام سوءاستفاده از مقام و حیف و میل اموال دولتی به دستور رئیس دولت بازداشت شدند. در میانشان حاجی علی کیا هم بود که با پولهای آلوده ساختمانی در جاده‌ی قدیم شمیران برای خود ساخته بود که مایه‌ی رسوایی‌اش شد. به همین خاطر تا مدت‌ها مردم شوخ تهران آن خیابان را به اسم «از کجا آوردی؟» نامگذاری کرده بودند! در همین روز بانک صادرات آمریکا هفت میلیون دلار وام به ایران داد. باز در همین روز بود که علی امینی نخست‌وزیر با فرهنگیان و معلمانی که به خاطر کم بودن حقوق‌شان اعتصاب کرده بودند رایزنی کرد و ایشان به اعتصابشان پایان دادند، با این قرار که نماینده‌ی معلمان محمد درخشش به وزارت فرهنگ برسد و حقوق فرهنگیان دو برابر شود.

در کشورهای همسایه‌ی ایران این روز با چندین رخداد ریز و درشت گره خورده است. در ۱۲۴۰ اولین خط راه آهن در کشور کنونی پاکستان که هنوز در آن هنگام بخشی جدا شده از ایران زمین و مستعمره‌ی انگلیس بود، راه‌اندازی شد و کراچی را به کوتری متصل کرد. صد و سی و هفت سال بعد (در ۱۳۷۷) هندیان برای مقابله با تهدید نظامی همین قلمرو در منطقه‌ی پوکران دو بمب اتمی را آزمایش کردند که باعث شد سازمان ملل و چین تحریم‌هایی را بر هند اعمال

نماینده. در این بین با آن که درگیری هند و پاکستان تا حدودی کشمکش میان هندوها و مسلمانان بود، به سال ۱۳۴۰ دکتر ذکیر حسین اولین رئیس جمهور مسلمان هند شد.

در مرزهای غربی ایران اما آنچه در این روز رخ داد نامنتظره تر بود. در همین روز به سال ۱۳۶۰ محمد علی آقچا که یکی از اعضای گروه پان ترک «گرگ خاکستری» بود و پیشتر روزنامه نگاری چاپ گرا به نام عبدی ایپکچی را ۱۳۵۸ به قتل رسانده بود، در شرایطی بحث برانگیز و احتمالا با همکاری مقامهای امنیتی ترکیه از زندانی در ترکیه گریخت و به ایتالیا رفت و پاپ ژان پل دوم را ترور کرد. پاپ زخمی شد اما زنده ماند. آقچا هم پس از ده سال زندان با رایزنی های ترکیه از زندان آزاد شد. گروه گرگ خاکستری از دسته های شبه نظامی وابسته به دولت ترکیه است که به ویژه به خاطر سرکوب کردها شهرت دارد.

در سالهای اخیر رخداد دیگری به دست شاخه ای خاوری از همین پان ترکها که در ازبکستان حکومت را در دست داشتند، رقم خورد. در بیست و سوم اردیبهشت ۱۳۸۴ تظاهرات صلح آمیز مردم اندیجان در ازبکستان که خواهان رهایی ۲۳ بازگان از زندان بودند، با حمله ی پلیس و آتش گشودن شان بر مردم به فاجعه ای منتهی شد. شمار کشتگان را از چند صد تا ۱۵۰۰ تن برآورد کرده اند. بازگانانی که دستگیر شده بودند بیگناه بوده اند و انگار از پرداخت باج به دولت خودداری می کردند، و تظاهرات مردمی هم به بهانه ی دستگیری شان و در اعتراض به رژیم ستمگر ازبکستان انجام می شده است. دولت ازبکستان به تظاهر کنندگان برچسب «اسلام گرای افراطی» زد و قربانیان را در گورهای دسته جمعی مدفون ساخت.

راهپیمایی مردم اندیجان ساعتی پیش از آن که به خاک و خون کشیده شود

در سطح جهانی این روز با جنبشهای دینی جالب توجهی گره خورده است. در ۷۵۲ به ژولیان اهل نوروچ مکاشفه‌ای دست داد که بعدتر بر مبنای آن «وحی عشق الاهی» را نوشت و این یکی از متون مؤسس در عرفان مسیحی اروپا شد. در ۱۳۷۱ لی هونگ ژی برای نخستین بار در چین درباره‌ی فرقه‌ی فالون گونگ سخنرانی کرد. او این فرقه را تا هشت سال بعد رهبری کرد و پس از آن که به نیرویی مهم در چین تبدیل شد، دولت چین پیروانش را با خشونت زیاد کشتار کرد و مورد شکنجه قرار داد. هفت سال بعد در ۱۳۷۸ عبدالعزیز بن باز نظریه‌پرداز سلفی عربستانی و رهبر فکری وهابی‌ها درگذشت. او در ۱۳۴۵ زمانی که نایب‌رئیس دانشگاه مدینه بود اعلام کرد این حرف که زمین دور خورشید می‌چرخد نادرست است! او همچنین فتوایی صادر کرده که بر اساس آن سفر فضانوردان کافر آمریکایی به ماه دروغ قلمداد شده و معتقدان به آن «فاسقون» دانسته شده‌اند. او همچنین در دهه‌ی ۱۳۶۰ از مسطح بودن زمین دفاع می‌کرد تا این که در ۱۳۶۴ شاهزاده سلطان بن سلمان السعود در شاتلی زمین را از دور دید و بعدتر به او خبر داد که زمین به واقع گرد است!

شیخ عبدالعزیز بن باز

رهبر دینی عربستان

سعودی

در سیاست جهانی این روز با چند جریان ضداستعماری و رهایی‌بخش پیوند خورده است. در ۱۱۸۳ نیروهای یوسف قره‌مانلی پاشای طرابلس نیروهایش را برای بازپس‌گیری درنا از آمریکایی‌ها به این شهر فرستاد. در ۱۲۰۹ اکوادور اعلام استقلال کرد و در ۱۲۶۷ امپراتوری برزیل فرمان «قانون زرین» (Lei Aurea) را اعلام کرد و بردگی را در این قلمرو الغا کرد.

از میان رخدادهای دیگر هم می‌توان به این نکته اشاره کرد که الکساندر نوسکی، سردار روس و به تعبیری نخستین شخصیت وطن‌پرست روسی در سال ۶۰۰ خورشیدی زاده شد، در ۱۳۱۸ اولین ایستگاه رادیویی اف ام تجاری جهان در آمریکا (کانکتیکات) راه‌اندازی شد، و در ۱۳۲۹ اولین دور مسابقه‌ی جهانی اتومبیل‌رانی فرمول یک در سیلورستون برگزار شد.